

**Erna
Sassen**

**NEEM
NOOIT
EEN
BESTE
VRIEND**

Leeftijd: 14-18 jaar
Bovenbouw middelbare school

LEOPOLD

Met beeld van
Martijn van der Linden

Over het boek

Ik had nóg een reden om bang te zijn voor Lindsey. Nadat ik haar zag dansen in de tuin van het tehuis waar Dylans oma woont en voordat ze er met die veel te knappe mannelijke nurse vandoor ging, zei ze tegen me: 'Jou vind ik aardig.' Het klonk als: de rest niet. Ik zei: 'Dank je.' 'Jou en Dylan,' zei ze. Klonk weer als: de rest niet. Ik zei niks. Omdat ik het moment niet wilde verpesten. Maar ook omdat ik heel hard zat na te denken waarom. Waarom ze mij en Dylan wél aardig vond. 'Je kan alleen niet tekenen,' besloot ze. Daar moest ik een beetje om lachen want het enige wat ik kan, is tekenen. Voor de rest heb je helemaal niks aan mij.

Kennismaking:

- Vertel dat jullie het boek *Neem nooit een beste vriend* van Erna Sassen gaan lezen. Zijn er leerlingen die deze auteur kennen? Is er iemand die misschien *Zonder titel* heeft gelezen (dit boek is het los te lezen vervolg erop) en kan vertellen waar dat boek over gaat?
- Laat de omslag van het boek zien. Waar denken de leerlingen dat het boek over gaat? Waarom zou je geen beste vriend moeten nemen? Wie zou het meisje op de voorkant kunnen zijn? Laat de leerlingen hierover speculeren.
- Lees vervolgens de flaptekst voor. Hebben de leerlingen nu een ander of beter beeld van waar het boek over gaat? Wat voor ideeën hebben de leerlingen hierover?

De leerlingen gaan vervolgens het boek zelfstandig lezen. De volgende opdrachten kunnen gemaakt worden na het lezen van het boek.

Verwerkingsopdrachten

De verwerkingsopdrachten kun je in de klas gebruiken om het boek na te bespreken en je verder te verdiepen in de thema's en onderwerpen die aan bod komen in het verhaal. De gespreksonderwerpen en discussiestellingen zijn interessant om klassikaal te bespreken. Daarna volgt nog een keuzeopdracht die de leerlingen individueel of in kleine groepjes kunnen uitvoeren.

Gespreksonderwerpen

De belangrijkste thema's in dit boek zijn verliefdheid, vriendschap en seksualiteit. Onderwerpen waar je met je leerlingen boeiende gesprekken over kunt voeren. Aan de hand van voorbeelden uit het boek kun je het gesprek hierover openen en je leerlingen vragen stellen.

Tips om in de klas te praten over persoonlijke onderwerpen:

Het is belangrijk dat iedereen zich op zijn/haar gemak voelt en dat er een veilige sfeer heerst bij het bespreken van persoonlijke thema's als seksualiteit.

- Zorg dat de leerlingen en docent elkaar al goed kennen en er sprake is van een vertrouwensrelatie.
- Zorg dat jullie in een ruimte zitten waar jullie ongestoord te werk kunnen gaan en sluit de deur.
- Denk na over de indeling van het klaslokaal zoals bijvoorbeeld een kring of u-vorm.
- Maak afspraken (samen) met de leerlingen om de veiligheid te waarborgen. Zoals:
 - Persoonlijke informatie is vertrouwelijk en blijft binnen de groep
 - Lachen mag, het is ook best een spannend onderwerp en humor is belangrijk, zolang de leerlingen elkaar maar niet uitlachen
 - Hou rekening met de verschillende culturele achtergronden die in de groep meespelen
 - Respect voor iedereen's eigenheid, seksuele oriëntatie, talenten en interesses is belangrijk

Gespreksonderwerp 1 – Social media

Lindsey kan heel goed dansen. Maar nadat er naaktfoto's van haar zijn door- gestuurd, wil ze niet meer dansen waar anderen bij zijn. Ze werd vernederd, genegeerd en uitgescholden. Lindsey zit niet meer op social media, maar de beelden zijn vereeuwigd op het internet.

Lees samen pagina 106 en 107 nog eens.

Bespreek met de leerlingen Lindsey's situatie.

Wat vinden de leerlingen ervan?

Wat voor advies zouden ze Lindsey willen geven?

Is er misschien iemand die haar situatie herkent en er iets over wil vertellen?

Gespreksonderwerp 2 – Seksualiteit

Er komen in dit verhaal verschillende seksualiteiten aan bod. Joshua is bekend met de lhbtq+ gemeenschap. Maar hij begrijpt niet precies waar het over gaat en wie er wel of niet bij kan en mag.

Lees samen pagina 180 nog eens.

Weten de leerlingen wat 'heteroseksuele cisgender' inhoudt?

En denken de leerlingen dat Dylan een heteroseksuele cisgender is?

Kunnen de leerlingen iets zeggen over de seksuele oriëntatie van de andere personages?

Is Sergio biseksueel, zoals wordt gezegd, of hetero, zoals hij zelf beweert? Maakt het uit?

En Joshua denkt dat hij heteroseksueel is, maar hij twijfelt nog.

En hoe zit het met Lindsey?

Zijn er nog andere vormen van seksualiteit die de leerlingen kennen?

Misschien willen ze hier zelf nog meer over kwijt.

Gespreksonderwerp 3 – Mentale gezondheid

Joshua heeft wel eens last van stress en kan in paniek raken. Zijn huis- arts heeft hem aangeraden ademhalingsoefeningen te doen in zo'n geval: 2 seconden inademen, 4 seconden uitademen, 2 seconden niks. Minstens tien minuten achter elkaar, elke dag. Als je het goed wil doen. Hij vindt ook wel eens andere manieren om tot rust te komen.

Wat hebben de leerlingen gelezen over Joshua's mentale gezondheid?

Hebben de leerlingen wel eens last van paniek/stress?

Op welke momenten overkomt hen dit?

En wat helpt hen dan om te ontspannen?

Wat voor hulp/tips hebben ze hier wel eens voor gekregen?

Wat voor tips zouden ze Joshua kunnen geven?

Gespreksonderwerp 4 – Seks

Seks is een terugkerend thema in dit boek. De hoofdpersonages hebben allemaal een andere relatie met seks. Zoom nog eens in op onderstaande passages en laat de leerlingen erop reageren.

Joshua heeft aan het begin van dit boek nog nooit seks gehad. Als hij met Lindsey kust, kan hij alleen nog maar aan seks denken. Maar hij weet niet goed hoe hij het aan moet pakken. Joshua gaat naar Sergio voor advies.

Lees pagina 240 tot pagina 243 nog eens.

Hoe reageren de leerlingen hierop?

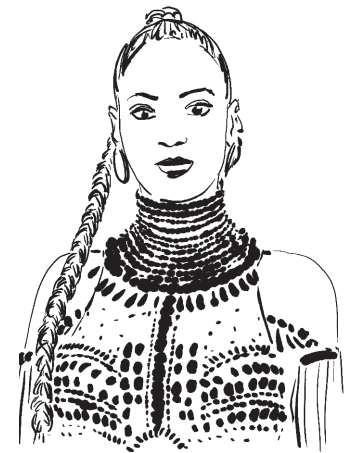
Sergio verdient zijn geld met seks. Hij heeft seks met zowel mannen als vrouwen, ook van een leeftijd ver boven die van hem. Het maakt Dylan razend, hij noemt Sergio een hoer (pagina 66). Het zorgt voor een stevig gevecht tussen de vrienden.

Joshua begrijpt het vooral niet. *‘WAAROM BESLUIT IEMAND OP ZIJN ACHTTIENDE OM HOER TE WORDEN?’*

Lees pagina 123 tot pagina 130 nog eens.

Wat vinden de leerlingen van de manier waarop Sergio zijn geld verdient?

Wat denken de leerlingen dat Sergio’s reden is voor deze keuze? Snappen ze zijn keuze? Waarom wel of niet?

Lindsey is volgens Joshua ‘een tot hoer gemaakte’. Hij vindt dat ze zich gedraagt als een hoer, in ieder geval kleedt ze zich zo. Maar als je het niet verdraagt dat er naar je gekeken wordt, waarom lukt ze het dan uit? Zelf snapt ze het eigenlijk ook niet.

Lees pagina 149 tot pagina 153 nog eens.

Het was een sport voor haar. Met hoog risico op schending van lichamelijke integriteit, zoals dat in juridische termen heet.

Wat vinden de leerlingen van Lindsey’s gedrag en haar uitleg over haar eigen gedrag? Snappen ze haar redenatie? Waarom wel of niet?

Als ze haar beste vriend(in) zouden zijn, hoe zouden ze dan met deze situatie omgaan?

Dylan kijkt graag naar porno. Volgens Sergio zijn mannetjes die alleen maar porno kijken, bang voor seks.

Lees pagina 264 tot pagina 267 nog eens.

Vraag de leerlingen op deze passage te reageren. Wat vinden ze ervan?

Stellingen

Er worden verschillende interessante onderwerpen aangesneden in dit boek. Daarover zie je hieronder een aantal stellingen. Bespreek deze stellingen in de klas en laat de leerlingen hierover met elkaar discussiëren.

Op pagina 177 is Dylan boos omdat Sergio hem homofoob noemt. Hij beweert niets tegen homo's te hebben. Maar Sergio en Lindsey vinden dat het feit dat Dylan er altijd mee scheldt, het tegendeel bewijst.

- **Stelling: *Als je scheldt met 'homo' ben je homofoob.***

Op pagina 230 vraagt Joshua zich af of iemand nodig hebben een wezenlijk onderdeel is van vriendschap. Om bij af te kijken tijdens proefwerken en SE's. Of om je eigen status te verhogen, wat hij zéker heeft gedaan bij Sergio en Dylan.

- **Stelling: *Je hebt vrienden omdat je die nodig hebt voor jezelf.***

Op pagina 152 vertelt Lindsey aan Joshua over haar ervaringen met seks. Ze vertelt dat ze soms wordt gedwongen om dingen te doen. Joshua vindt dat ze daarmee naar de politie moet omdat het dan gaat om verkrachting. Maar Lindsey zegt dat het geen verkrachting is, als je het zelf uitlokt.

- **Stelling: *Als je tot seks wordt gedwongen is het geen verkrachting als je het zelf hebt uitgelokt.***

Keuzeopdrachten

Laat de leerlingen kiezen uit een van de drie onderstaande keuze-opdrachten. Deze kunnen ze individueel of in kleine groepjes maken.

Schrijfoopdracht

Het boek eindigt met een tip van Joshua: Als je erdoorheen zit, of eigenlijk VOORDAT je er doorheen zit: praat met iemand.

Laat de leerlingen een van de personages kiezen: Joshua, Sergio, Dylan, Lindsey of Kato. Voor dit personage gaan de leerlingen een portret maken. Hierbij kunnen ze de volgende vragen gebruiken:

- Beschrijf de thuissituatie van het personage.
- Hoe gedraagt het personage zich?
- Wat zijn de dromen van het personage?
- Vind je dat dit personage (professionele) hulp nodig heeft? Zo ja, waarvoor?
- Hoe zou jij dit personage helpen?
- Waarom heb je voor dit personage gekozen?
- Herken je iets van jezelf in dit personage?

Muziekopdracht

Lindsey stuurt Joshua een link naar *Afraid Of The Dark* van Chef'Special. Voor jou en Kato, appte ze erbij. Joshua begrijpt daardoor beter wat er met zijn zus Kato aan de hand is. Maar hij zegt dat het nummer ook over Lindsey gaat, en over Dylan. En Zivan.

Laat de leerlingen aan de hand van dit nummer beschrijven waarom het over de personages gaat. Laat de leerlingen minstens drie personages uitlichten. En vraag ze wat ze zelf in het nummer herkennen. Is er een ander nummer wat ze op zichzelf vinden slaan?

Kunstopdracht

Joshua moet voor zijn eindexamenopdracht twee of drie schilderijen namaken. Hij mag er een eigen draai aangeven of er een geheel eigen kunstwerk van maken geïnspireerd op het origineel. Joshua kiest voor het *Meisje met de parel* en *Accompanied To The Kindness* van Lynette Yiadom-Boakye.

Laat de leerlingen een kunstwerk kiezen en namaken op hun eigen manier. In hun eigen werk moet een link zitten naar het boek en naar zichzelf. Dit kan bijvoorbeeld een emotie zijn, een bepaalde stijl of kunstenaar, het gaat erom dat de leerling zijn/haar keuze kan toelichten.

Afsluiting

Bespreek de keuzeopdrachten klassikaal. Laat steeds een leerling kort zijn/haar werk presenteren.

Voordat jullie het boek hebben gelezen, is er gespeculeerd over waar het boek over zou gaan. Wordt de titel, het omslag en de flaptekst nu anders bekeken, na het lezen van het boek? Wat zou de auteur bedoeld hebben met: Neem nooit een beste vriend?

Ga klassikaal met elkaar in gesprek over wat jullie van het boek vonden. Wat is er bijgebleven? Wat wordt er over het einde gedacht? Wat vonden de leerlingen van de illustraties in het boek? Wat vonden de leerlingen een grappige scène? Is er iets wat de leerlingen meenemen na het lezen van het boek?

